

Woonwagenkamp “Krekelsbosch”

In vroeger tijden zwierven “de Zigeuners” met hun woonwagens, getrokken door één, soms met twee paarden van dorp naar dorp door heel Europa. De woonwagens waren meestal armzalige bouwsels op wielen, die je niet vergelijken kunt met de tegenwoordige luxueuze wagens.

Het was een nomaden volkje, dat zich in leven hield met bedelen, oud ijzer en lorren (gedragen kleding) verzamelen en soms zg. gouden horloges te verkopen. Sommige mannen gingen bij de boeren mollen vangen voor wat spek en brood. De vellen verkochten ze aan bonthandelaren. Anderen waren de zogenaamde “sjpensele kriëmers”. Zij verkochten garen en band, naalden, spelden, elastiek etc.

Hoewel ‘t zeer gelovige mensen waren, namen ze ‘t niet zo nauw met “het mijn en dijn”.

Dit kan ik me wel voorstellen, want de dorpsbewoners hadden in die crisisjaren zelf maar een karig bestaan met hun grote gezinnen, dus viel er maar weinig af voor de bedelende zigeuners. Ja en als de honger dan knaagt, dan wil je wel een kippetje vangen of een paar eieren stiekem jatten in het kippenhok.

Geen wonder dat de mensen zeer argwanend waren voor die “loemelekaels” met hun brutale vrouwen en gappende kinderen.

Meestal waren het twee of meerdere vrouwen die samen met hun kroost gingen “schooien” langs de deuren. Terwijl de ene vrouw aan de voordeur aanbelde, ging de andere, ofwel de kinderen naar de achterkant van de woning en zochten in de daar gelegen ruimten naar eetbare producten. Werd er zo'n woonwagen aan de rand van het dorp gesignaleerd, dan waarschuwden de mensen elkaar en ging alles goed op slot, vooral de hokken van kippen en konijnen.

Zelfs de was werd angstvallig van de lijn gehaald.

De veldwachter kreeg van de burgemeester de opdracht te zorgen, dat ze zo gauw mogelijk uit het dorp zouden vertrekken.

Om dit te bereiken had men toen al de parkeerbelasting voor woonwagens uitgevonden. Hoeveel die belasting was is mij niet bekend, maar misschien was het een “latsj” (twee en ‘n halve cent) per dag of een dubbeltje per week. De veldwachter moest dit geld innen en wilde of kon men niet betalen, dan moest men binnen vier en twintig uur het dorp verlaten, of het hoofd van het gezin werd in bewaring gesteld.

Logisch dat die zigeuners dan maar weer verder trokken, want geld hadden ze niet, naar het zich liet aanzien.

En dat ze dan vlug wat klaver voor 't krakkemikkige paardje meenamen van de boer die daar toevallig dit gewas op het veld had staan, dat is ook logisch, want bang was dit volkje echt niet.

De meeste boeren bleven dan ook liever een eindje uit de buurt, zelfs als ze met eigen ogen zagen dat de zigeuners aardappels, klaver, wortelen of bieten uit het veld haalden om te consumeren of mee te nemen. Als de haver gemaaid was en op hoppers stond te drogen, dan sneden ze soms de aren eraf, namen ze mee en voerden die later aan het paard. Zo lieten ze echt hun sporen na in het dorp wat ze bezocht hadden.

Toch wilde mijn vader die dorpstimmerman was geen slecht woord horen over die mensen en wel om de volgende reden:

Op zekere dag stopte er een zigeuner met zijn woonwagen met daarachter een "Loemelekar" gebonden, voor de werkplaats.

Hij had een boom van het gestel van de woonwagen gebroken en nu kon het paard deze nauwelijks nog besturen, zonder zich te verwonden aan die scherpe uitsteeksels.

Hij vroeg of mijn vader het wilde repareren, dan zou hij wel met zijn gezin wachten.

Mijn vader durfde niet te weigeren en begon direct met het vervangen van dat gebroken gedeelte. De vrouw van die zigeuner ging met de kinderen in de buurt bedelen en hij had zijn paardje in de berm aan een paal vastgebonden, zodat het beest wat gras enz. kon eten.

Zelf kwam hij in de werkplaats met vader over van alles praten en mijn vader had geen ogen genoeg om te zien of het gereedschap geen benen kreeg. Na zo'n twee uur hard werken was dat karwei geklaard en op de vraag van die man wat hij schuldig was, durfde mijn vader geen bedrag te noemen en zei dat het zo in orde was.

De man haalde een rijksdaalder uit zijn jaszak en legde die op de werkbank en vroeg of het zo goed was.

Vader bedankte hem hartelijk, hielp hem bij het inspannen van het paard en de hele familie trok verder.

Tot 1930 streken de meeste zigeuners neer aan de ingang van het Gerendal of iets verder.

Daar de mensen van Oud- Valkenburg en Strucht er veel last van hadden en steeds bij het gemeentebestuur klaagden besloot men op 28 september 1931 om een stuk grond aan te kopen achter het Krekelsbosch, het perceel Sectie A. no.510; groot 11 aren en 10 centiareen voor de prijs van fl. 241,20 inclusief bomen en hakhout.

Deze grond was eigendom van de erven van Mathieu Peerboom en Anna Catharina van Eijs, landbouwers te Gulpen. Dit perceel was alleen te bereiken via de veldweg vanaf de Krekelbosweg en deze weg heet de "Onderste Krekelbosweg".

Al in 1927 had de heer Joseph Waelen de gemeentelijke kantonniër Jan Laurentius van de Hove, die toen de karrensporen op die weg aan het egaliseren was, weggestuurd en gezegd dat dit geen gemeenteweg was, maar toebehoorde aan de eigenaren van de achterliggende gronden.

Op 1 oktober 1931, nauwelijks drie dagen na de aankoop van de grond voor het nieuwe woonwagenkamp maakte onbezoldigd rijksveldwachter Jacobus Cox een verbaal op.

Hierin staat dat er op een boom aan de ingang van de Onderste Krekelsbosweg een houten bordje gespijkerd was met het opschrift "Privaat Buurtweg" en dat dit vermoedelijk door Joseph Waelen wonende te Schin op Geul A no. 6 gebeurd was.

Intussen had de Gemeente de Provinciale Staten van Limburg om goedkeuring gevraagd voor het plan om aldaar een woonwagenkamp in te richten.

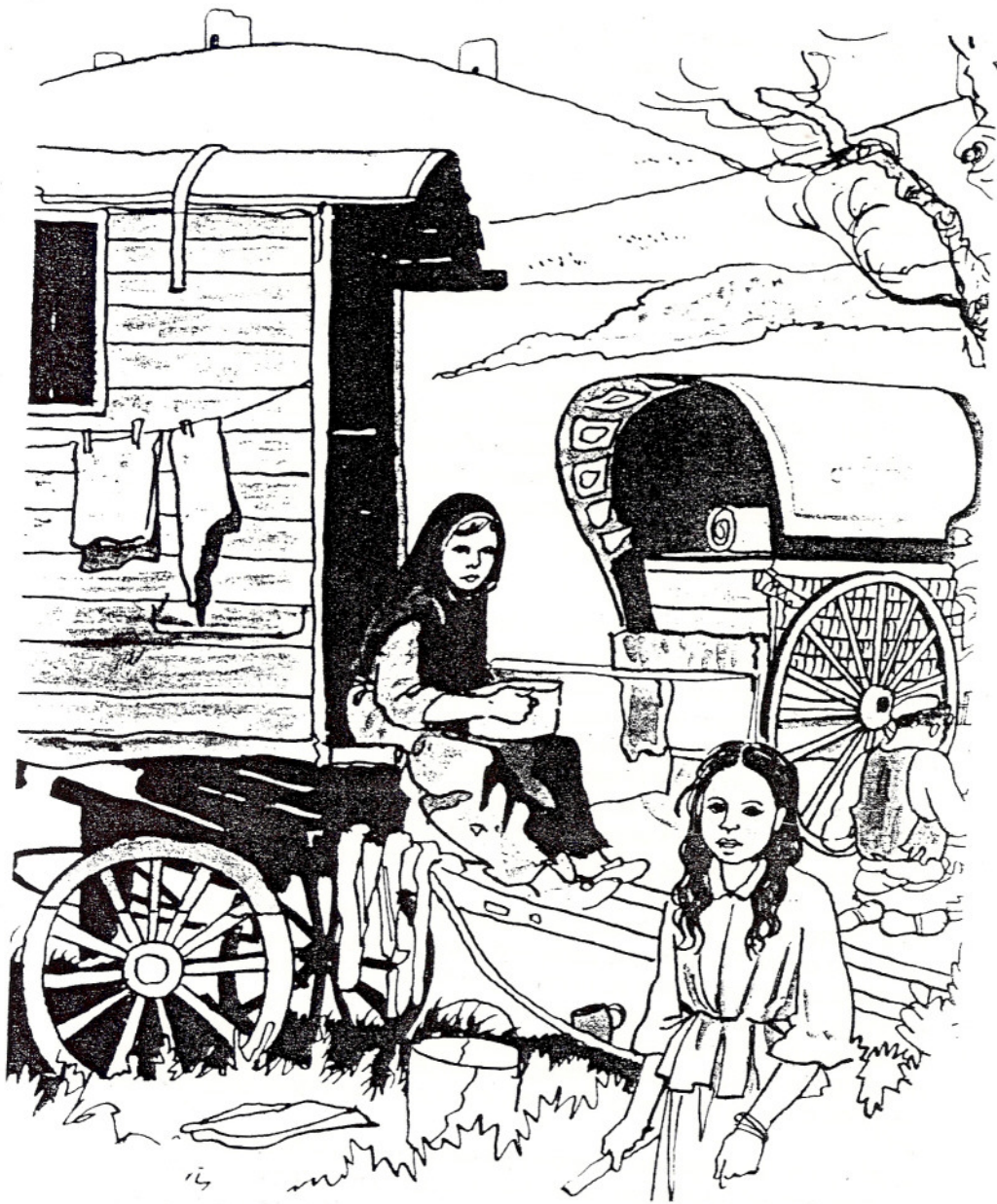
In die brief staat letterlijk;

"Daar geregeld een aantal woonwagens een standplaats innemen in de Gerendalsweg, grensweg tussen onze gemeente en de gemeente Oud-Valkenburg, en deze weg als het ware gelegen is in de bebouwde kom der buurt Strucht en Oud- Valkenburg, meent de Raad uit een oogpunt van schoonheid voor de streek, mede ter bevordering van de hygiëne in een bebouwde kom, en zeker in het belang der openbare zedelijkheid, en dit vooral voor de jeugd, paal en perk te moeten stellen in het plaatsen van woonwagens in voorbedoelde weg. Dit is slechts te voorkomen door een nieuwe plaats achter het Krekelsbosch aan te wijzen."

Maar de heren van Loo, Joseph en Hubert Damoiseaux, J.Keijdener, F. Eichhorst en W. Bemelmans zaten ook niet stil en stuurden op 15 april 1933 aan Gedeputeerde Staten van Limburg te Maastricht een brief waarin zij het voornemen van de gemeente haarfijn uit de doeken deden.

Zij vestigden de aandacht op het feit dat genoemde toegangsweg niet voorkomt op de staat van buurtwegen of eigendommen van de gemeente en ook nooit door de gemeente was onderhouden, maar door ondergetekenden zelf.

Zij schrijven het volgende; "Genoemde weg dient voor het bereiken van de naast en achterliggende percelen, maar alleen om deze te bemesten, te bezaaien of te oogsten. Zij zullen niet gedogen dat deze weg voor andere

doeleinden gebruikt zal worden dan waarvoor hij sinds mensenheugenis gediend heeft.”

De gemeente stuurde op 9 juni 1933 een brief naar Gedeputeerde Staten, waarin zij verklaarde dat genoemde weg wel voorkomt op de kadastrale kaart voor buurtwegen en voetpaden, maar niet was omschreven in de lijst van” Buurtwegen en Voetpaden.”

Dan komt er op 4 juli van genoemd jaar het verlossende woord van Gedeputeerde Staten, met de mededeling dat de Gemeente wel eigenaar is van genoemde weg en dus zelf mag beslissen om die weg open te stellen voor het woonwagenkamp.Op 16 december 1933 brengt de Gemeente het volgende besluit ter openbare kennis:

“Als Standplaats voor woonwagens, als bedoeld in artikel 1 der wet op woonwagens en woonschepen (Staatsblad 492 van 1918) bij verblijf binnen deze gemeente aan te wijzen een terrein toebehorende aan de gemeente, gelegen aan “Krekelsbosch”. kadastraal bekend, Gemeente Schin op Geul; Sectie A no. 510 en 511.”

Vanaf nu kwamen de zigeuners met hun familie bij tijd en wijle op de nieuwe locatie staan en begonnen zich hier problemen voor te doen, want licht en drinkwater was er niet, net zo min als een W.C.

De heer Jos Keijdener uit Opscheumer schreef op 10 juli 1934 ‘t volgende aan het gemeentebestuur van Schin op Geul: “Ik ondervind veel schade en hinder bij het plaatsen van woonwagens op het kamp en langs de weg. Ondanks mijn waarschuwingen en die van de veldwachter hebben hun paarden drie dagen in mijn weiland gelopen en dus het gras afgevreten. Tevens hebben ze het water uit twee drinkbakken leeggemaakt. Water, dat ik met emmers vanuit Opscheumer moet dragen.

Hiervoor vraag ik een schadevergoeding van vier gulden.

Verder verzoek ik U hier verandering in te brengen, want ik durf mijn vee niet meer in die weide te doen als zij daar liggen”.

De gemeente antwoordt hem hiervoor niet aansprakelijk te zijn.

Theodoor Dorren, voorzitter van ‘t V.V.V. ‘t Geuldal stuurde de volgende brief aan B en W van Schin op Geul op 19 augustus 1935: “Namens de vereniging tot bevordering van het vreemdelingenverkeer nemen wij beleefd de vrijheid U Edele te wijzen op het door bedelende personen hinderlijk volgen van logés op de Oosterweg.Het volgen geschiedt vaak zo opdringerig en in zo grote mate dat er gevaar bestaat dat de toeristen de mooie wandelweg naar de drie Beelden en den Schaesberg zullen gaan mijden als er geen maatregelen worden getroffen, waarom de V.V.V. het Geuldal U Edele beleefd verzoekt streng politie toezicht aldaar te laten houden”.

Het zal zeker geen toeval geweest zijn, want op 20 augustus van dat jaar viel er nog een brief bij de burgemeester op zijn bureau,

geadresseerd aan “ den Edelachtbare Raad der Gemeente Schin op Geul.”

De inhoud was als volgt:

“Geven met verschuldigde eerbied te kennen;

Ondergetekenden, wonende te Schin op Geul;

Dat wegens het beschikbaar stellen van een open terrein, bezuiden het Krekelsbosch, gelegen te midden in het open veld, dienende voor een zogenaamd woonwagenkamp, een zoodanige toestand is ontstaan, die voor de geheele omgeving onhoudbaar is geworden;

Dat de eigenaren met leede ogen moeten aanzien dat het fruit van de boomen, de veldvruchten, voornamenlijk aardappelen, klaver enz. uit het veld verdwijnt, vertrapt en bevuilt of vernietigd wordt;

Dat de landbouwers e.a. in het uitoefenen van hun bedrijf gehinderd en belemmerd worden;

Dat door het plaatsen van strikken getracht wordt het pluimvee weg te vangen;

Dat de inwoners, vooral de vrouwen en kinderen bij hun arbeid in de weide onder het vee en ook thuis en de mannen in het veld zich niet meer veilig achten;

Dat zeer velen niet kunnen of durven op te treden, of hun klachten zelfs durven kenbaar te maken uit vrees voor erger, anders zouden de klachten legio zijn;

Weshalve ondergeteekenden aan de Raad eerbiedig verzoeken zoodanige maatregelen te nemen dat aan deze onhoudbare toestanden een einde komt.

Hetwelk doende “.

Er volgen veertig handtekeningen van inwoners van Walem, Koulén, Opscheumer en Schin op Geul, zonder die van dhr Joseph Waelen.

Hij bezorgde diezelfde dag de volgende brief:

“ Edelachtbare Heeren;

Naar aanleiding van de op ondergeteekende, Willem Hubert Joseph Waelen, gepleegde poging tot doodslag door een der bewoners van het woonwagenkamp van bovengenoemde gemeente, verzoekt ondergeteekende onmiddellijke opheffing van voornoemde woonwagenkamp.”

Dan geeft hij een toelichting, waarin sarcastisch staat dat het dorp gezegend is met dat woonwagenkamp.

Dat in deze crisistijd voor sommigen van die bewoners niets heilig of veilig is en dat er van alles gestolen wordt tot kippen toe.

Dat eerst zijn zoon en daarna hijzelf door zo' n individu met een mes is aangevallen en dat hij een hoofdwonde heeft opgelopen. Hiervoor heeft hij zich onder doktersbehandeling moeten stellen.

En hij sluit met de woorden: "Het lijkt ondergeteekenden nu het juiste oogenblik te zorgen, dat aan de terreur, waaronder de Schinse bevolking zucht, een einde komt door opheffing van het woonwagenkamp".

Diezelfde dag komt er nog een brief met hetzelfde handschrift, waarin letterlijk staat: "Ondergeteekenden betuigen hun grote instemming met het door den heer W.H.J.Waelen gezonden verzoek tot opheffing van het woonwagenkamp".

Deze is getekend door maar liefst 102 inwoners van Schin op Geul.

En om de druk op de ketel nog te verhogen, ondertekenden zeven gasten van Schin op Geul een brief die wederom door dezelfde hand geschreven was als al die anderen.

Hierin betuigen zij ook hun instemming met dhr. Waelen tot opheffing van genoemd kamp, want ook zij worden herhaaldelijk lastig gevallen door bedelvolk uit genoemd kamp, en dat zij overwogen niet meer terug te komen als dit blijft voortduren.

Hoe het verder afgelopen is kon ik niet achterhalen, maar wij woonden op zo'n 250 m van dat woonwagenkamp verwijderd en als jongen van 13 jaar heb ik in 1937 met vriendjes op die plaats gespeeld en was er niets meer te vinden wat op zo'n kamp geleek.

Wij persoonlijk hebben nooit enige last gehad, tenminste ik kan me niet herinneren dat hier thuis ooit over gerept is.

Dat kamp is na al die (volgens mij zwaar overdreven) beschuldigingen in het jaar 1936 opgeheven.

Tekst: Dré Kickken .

Geraadpleegde bronnen: Archief gemeente Schin op Geul